گزارش خبر
NEWSREPORT
کد خبر: ۵۳۶۵۹۹
چهارشنبه ۴ آذر ۱۴۰۵ ۲۰:۲۵

تحول نظام آموزشی از مدرک‌محوری به مهارت‌محوری؛ پیش‌نیاز توسعه اقتصاد نوآوری

توسعه نظام آموزشی در عصر هوش مصنوعی، بیش از هر زمان دیگری به بازنگری در سیاست‌گذاری‌ها، تقویت مهارت‌محوری و ایجاد ارتباط مؤثر میان آموزش و بازار کار نیاز دارد. آرزو آشوری، مؤسس و مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار، در گفت‌وگویی با تأکید بر ضرورت عبور از مدرک‌گرایی صرف، به تشریح اهمیت تولید علم، پرورش استعدادها، بهره‌گیری از الگوهای جهانی، پیوند میان دانشگاه و صنعت و نقش رسانه‌ها در فرهنگ‌سازی و توسعه اقتصاد نوآوری پرداخت.

به گزارش شبکه خبری مدیران نابغه، نظام آموزشی یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی هر کشور محسوب می‌شود و کیفیت سیاست‌گذاری در این حوزه، نقش مستقیمی در تربیت نیروی انسانی توانمند و آماده ورود به بازار کار دارد. در شرایطی که هوش مصنوعی بسیاری از فرایندهای کاری و آموزشی را متحول کرده است، توجه به مهارت‌های کاربردی، خلاقیت، تولید علم و استفاده از ظرفیت‌های انسانی اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

آرزو آشوری، مؤسس و مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار، در این گفت‌وگو با اشاره به چالش‌های موجود در نظام آموزشی کشور، بر ضرورت اصلاح رویکردهای آموزشی و حرکت به سمت پرورش افراد توانمند و نوآور تأکید کرد.

ضرورت تغییر سیاست‌گذاری آموزشی و عبور از مدرک‌محوری

آشوری در پاسخ به پرسشی درباره مهم‌ترین اقداماتی که برای ارتقای نظام آموزشی کشور ضروری می‌داند، اظهار کرد: یکی از مشکلات اساسی نظام آموزشی، سیاست‌گذاری‌هایی است که مسیر حرکت مدارس، دانشگاه‌ها، معلمان، مدیران و سایر بخش‌های آموزشی را مشخص می‌کنند. هر نظام مهندسی‌شده، به‌ویژه نظام آموزشی، برای دستیابی به اهداف خود به سیاست‌گذاری‌های دقیق و متناسب با نیازهای جامعه احتیاج دارد.

وی افزود: در نظام آموزشی فعلی، بخش قابل‌توجهی از مسیر پیشرفت افراد بر اساس مدرک‌محوری تعریف شده است؛ به این معنا که افراد برای عبور از مراحل مختلف تحصیلی و شغلی، بیش از هر چیز به دریافت مدارک توجه می‌کنند. درحالی‌که با توجه به شرایط بازار کار و تحولات عصر هوش مصنوعی، آنچه بیش از گذشته اهمیت دارد، مهارت‌محوری و توانایی تبدیل دانش به دستاوردهای عملی است.

مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار ادامه داد: در گذشته نیز افراد بسیاری در صنایع و حوزه‌های مختلف فعالیت می‌کردند که ممکن بود مدارک دانشگاهی مرتبط نداشته باشند، اما به دلیل برخورداری از مهارت‌های تخصصی، توان رقابت بالایی در بازار کار داشتند؛ حتی در مقایسه با افرادی که دارای مدارک تحصیلی مرتبط بودند.

وی تصریح کرد: امروز باید از همان مراحل ابتدایی آموزش، زمینه پرورش افرادی فراهم شود که در آینده بتوانند با تکیه بر مهارت‌های خود وارد بازار کار شوند، توان رقابتی داشته باشند و دانش و توانایی‌هایشان را به نتیجه و دستاورد تبدیل کنند؛ نه اینکه صرفاً به ارائه یک مدرک اکتفا شود.

هوش مصنوعی؛ فرصتی برای تقویت تولید علم و خلاقیت انسانی

آشوری با تأکید بر اینکه حرکت به سمت مهارت‌محوری به معنای حذف آموزش رسمی و تحصیلات دانشگاهی نیست، بیان کرد: با وجود گسترش هوش مصنوعی، مدرسه و دانشگاه همچنان جایگاه اساسی خود را دارند. جهان امروز، حتی در دوران پس از گسترش هوش مصنوعی، به تولید علم و توسعه دانش آکادمیک نیازمند است.

وی توضیح داد: اگر صرفاً به هوش مصنوعی اتکا کنیم، این فناوری می‌تواند اطلاعات موجود را با سرعت بیشتری پردازش کند و به خروجی برساند؛ اما آنچه برای پیشرفت جوامع اهمیت دارد، تولید دانش جدید و دستیابی به دستاوردهای علمی تازه است. این مسیر همچنان به توانایی‌های ذهنی، نبوغ، خلاقیت و قدرت تحلیل انسان نیاز دارد.

مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار خاطرنشان کرد: ظرفیت‌های ذهنی انسان می‌توانند زمینه شکل‌گیری ایده‌ها، نظریه‌ها و نوآوری‌های جدید را فراهم کنند. بنابراین نظام آموزشی باید به‌گونه‌ای سیاست‌گذاری شود که استعدادهای انسانی شناسایی و تقویت شوند و افراد بتوانند توانایی‌های خود را در مسیر تولید علم و خلق دستاوردهای ارزشمند به کار بگیرند.

وی افزود: در عصر هوش مصنوعی، تغییر سیاست‌گذاری‌های آموزشی و توجه هم‌زمان به دانش، مهارت و خلاقیت، ضرورتی انکارناپذیر است.

الگوبرداری از نظام‌های آموزشی جهان با رویکرد تحلیل، نه تقلید

آشوری در پاسخ به پرسشی درباره ابتکارات جهانی در حوزه آموزش و امکان استفاده از تجربیات کشورهای دیگر اظهار کرد: می‌توان الگوهای آموزشی

کشورهای مختلف را بررسی و تحلیل کرد، اما نباید آن‌ها را بدون توجه به شرایط داخلی تقلید کرد. تحلیل و تقلید دو مفهوم کاملاً متفاوت هستند؛ زیرا شرایط فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی کشورها با یکدیگر تفاوت دارد.

وی ادامه داد: هر نظام آموزشی باید متناسب با اکوسیستم همان کشور طراحی و توسعه پیدا کند. برای استفاده از تجربیات جهانی، ابتدا باید ساختار و شرایط حاکم بر آن کشورها بررسی شود و سپس با شناخت نیازهای داخلی، راهکارها و نوآوری‌های متناسب با اکوسیستم کشور طراحی و اجرا شوند.

فاصله میان نظام آموزشی و بازار کار؛ چالشی در مسیر توسعه

مؤسس مجتمع فنی مهر ابتکار، یکی از مهم‌ترین مسائل نظام آموزشی کشور را نبود ارتباط کافی میان مدارس و دانشگاه‌ها با صنعت و بازار کار دانست و بیان کرد: یکی از چالش‌های موجود این است که میان رشته تحصیلی افراد و حوزه‌ای که در نهایت وارد آن می‌شوند، گاهی فاصله قابل‌توجهی وجود دارد. برای مثال، ممکن است فردی با تحصیلات دانشگاهی در یک رشته، در بازار کار وارد صنعتی کاملاً متفاوت شود.

وی افزود: این مسئله نشان می‌دهد که ارتباط میان نظام آموزشی و بازار کار هنوز به شکل مطلوب برقرار نشده است. جامعه برای آموزش افراد در مدارس و دانشگاه‌ها سرمایه‌گذاری می‌کند و انتظار دارد این سرمایه‌گذاری در آینده به خروجی مشخص، مهارت، نوآوری و ارزش اقتصادی تبدیل شود.

آشوری با اشاره به اهمیت پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های دانشگاهی عنوان کرد: ارائه پایان‌نامه در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا با این هدف انجام می‌شود که دانشجو بتواند در حوزه تخصصی خود به یک دستاورد، ایده یا نوآوری برسد و برای یک مسئله علمی یا صنعتی راهکاری ارائه کند.

وی ادامه داد: پرسش مهم این است که چه میزان از پایان‌نامه‌ها، پژوهش‌ها، ایده‌ها و اختراعات ثبت‌شده در کشور، در صنعت و بازار کار مورد استفاده قرار می‌گیرند؟ به نظر می‌رسد بخش قابل‌توجهی از این ظرفیت‌ها در مرحله ثبت و ارائه باقی می‌مانند و فرصت کافی برای ورود به مرحله اجرا پیدا نمی‌کنند.

وی تأکید کرد: برای توسعه اقتصادی، باید میان آموزش، پژوهش و بازار کار ارتباطی واقعی ایجاد شود تا دستاوردهای علمی بتوانند در بخش‌های مختلف اقتصاد مورد استفاده قرار گیرند.

تبدیل سرمایه‌گذاری آموزشی به دستاورد اقتصادی

آشوری با استفاده از مفهوم کاشت، داشت و برداشت در کشاورزی، ضرورت توجه به خروجی نظام آموزشی را تشریح کرد و گفت: همان‌طور که در کشاورزی نمی‌توان انتظار داشت بدون برداشت محصول، فرایند کاشت و داشت به نتیجه مطلوب برسد، در نظام آموزشی نیز نمی‌توان صرفاً برای تربیت افراد سرمایه‌گذاری کرد، اما زمینه استفاده از توانایی‌ها و دستاوردهای آن‌ها را فراهم نساخت.

وی افزود: نظام آموزشی باید بتواند خروجی مشخصی برای جامعه و اقتصاد ایجاد کند. این خروجی می‌تواند در قالب مهارت، نوآوری، تولید علم، ثبت اختراع یا ارائه راهکارهای کاربردی برای مسائل صنعت و بازار کار نمایان شود.

مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار خاطرنشان کرد: زمانی که افراد توانمند فرصت بروز استعدادها و استفاده از دانش خود را پیدا می‌کنند، سرمایه‌گذاری انجام‌شده در نظام آموزشی به نتیجه نزدیک‌تر می‌شود و هزینه‌های ناشی از هدررفت ظرفیت‌های انسانی نیز کاهش پیدا می‌کند.

شناسایی استعدادها و افزایش بهره‌وری در اکوسیستم اقتصادی

آشوری در ادامه سخنان خود به اهمیت شناسایی و حمایت از استعدادهای انسانی اشاره کرد و بیان کرد: یکی از موضوعات مهم در مسیر توسعه، فراهم کردن شرایطی است که افراد بتوانند توانایی‌ها و نبوغ خود را نشان دهند و در حوزه تخصصی‌شان مورد استفاده قرار گیرند.

وی افزود: دیده‌شدن استعدادها و فراهم شدن فرصت فعالیت برای افراد توانمند، می‌تواند انگیزه آن‌ها را برای رشد و پیشرفت افزایش دهد. هرچه این افراد بیشتر در مسیر توسعه قرار بگیرند و توانایی‌هایشان در صنعت و جامعه به کار گرفته شود، بهره‌وری کل اکوسیستم نیز افزایش پیدا می‌کند.

وی با اشاره به تفاوت میان بهره‌وری و صرفاً پرمشغله بودن تصریح کرد: گاهی تصور می‌شود هر فرد یا مجموعه‌ای که فعالیت و مشغله بیشتری دارد، الزاماً بهره‌وری بالاتری نیز خواهد داشت؛ درحالی‌که این دو مفهوم با یکدیگر تفاوت دارند. ممکن است فردی در مدت‌زمان کوتاه‌تری کار مفید و مؤثری انجام دهد، اما فرد دیگری ساعت‌های طولانی مشغول فعالیت باشد و خروجی متناسبی ایجاد نکند.

آشوری تأکید کرد: باید به جای تمرکز صرف بر میزان فعالیت، بر کیفیت عملکرد، دستاوردها و میزان بهره‌وری افراد و مجموعه‌ها تمرکز شود. سرمایه‌گذاری بر استعدادهای انسانی و ایجاد فرصت برای تبدیل توانایی‌ها به ارزش اقتصادی، می‌تواند مسیر موفقیت و توسعه را هموارتر کند.

رسانه؛ زیرساخت اعتماد و توسعه اقتصاد نوآوری

مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار در پاسخ به پرسشی درباره نقش رسانه‌ها، فضای مجازی و هوش مصنوعی در رشد صنعت آموزش و توسعه مهارت‌محوری اظهار کرد: رسانه در اقتصاد نوآوری صرفاً یک ابزار تبلیغاتی نیست، بلکه بخشی از زیرساخت اعتماد محسوب می‌شود.

وی توضیح داد: ممکن است یک مجموعه ایده‌های ارزشمند، محصولات مناسب یا نیروی انسانی توانمندی داشته باشد، اما اگر نتواند ارزش فعالیت‌های خود را به زبان قابل‌فهم برای جامعه، صنعت، سرمایه‌گذاران و تصمیم‌گیران منتقل کند، بخش مهمی از ظرفیت‌های آن ناشناخته باقی می‌ماند.

آشوری افزود: این مسئله در حوزه فناوری اطلاعات و هوش مصنوعی اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا بسیاری از نوآوری‌های این حوزه برای عموم مردم قابل مشاهده نیستند. رسانه می‌تواند فاصله میان یک ایده تخصصی و جامعه را کاهش دهد و زمینه آشنایی مردم با دستاوردهای جدید را فراهم کند.

نقش رسانه‌ها در فرهنگ‌سازی و پذیرش هوش مصنوعی

آشوری با اشاره به واکنش‌های اولیه جامعه نسبت به گسترش هوش مصنوعی بیان کرد: در ابتدای ورود این فناوری، نگرانی‌هایی درباره جایگزین شدن هوش مصنوعی با مشاغل انسانی و حذف نقش افراد در بسیاری از فعالیت‌ها مطرح بود. به‌تدریج رسانه‌ها، پلتفرم‌ها و شبکه‌های مختلف با معرفی کاربردهای این فناوری، زمینه آشنایی بیشتر مردم با آن را فراهم کردند.

وی ادامه داد: انتشار مطالب آموزشی، تولید محتوا و نمایش کاربردهای هوش مصنوعی در رسانه‌های مختلف، از تلویزیون و رادیو گرفته تا سینما و پلتفرم‌های دیجیتال، به شناخت بهتر این فناوری کمک کرد و باعث شد افراد بیشتری با قابلیت‌های آن آشنا شوند.

وی افزود: نقش رسانه‌ها تنها به معرفی فناوری محدود نمی‌شود؛ بلکه آن‌ها می‌توانند درباره شیوه صحیح استفاده از ابزارهای جدید نیز اطلاع‌رسانی کنند و در کنار فرهنگ‌سازی، محدودیت‌ها و مواردی را که نباید به‌صورت بی‌قیدوشرط به آن‌ها اعتماد کرد، به جامعه آموزش دهند.

مدیرعامل مجتمع فنی مهر ابتکار خاطرنشان کرد: رسانه‌ها با ساده‌سازی مفاهیم تخصصی و ارائه اطلاعات قابل‌فهم، می‌توانند پذیرش نوآوری‌های روز را در جامعه افزایش دهند و برای متخصصان و کارآفرینان نیز اعتبار و اعتماد اجتماعی ایجاد کنند.

از کشف استعداد تا خلق ارزش اقتصادی؛ مأموریت رسانه در توسعه

آشوری در جمع‌بندی دیدگاه‌های خود درباره نقش رسانه‌ها در توسعه کشور اظهار کرد: رسانه می‌تواند در ایجاد زیرساخت فرهنگی موردنیاز جامعه و آشنایی مردم با تحولات علمی و فناوری نقش مهمی ایفا کند.

وی تأکید کرد: مسیر توسعه زمانی شکل می‌گیرد که استعدادها شناسایی شوند، فرصت تجربه و فعالیت در اختیار افراد قرار گیرد، تجربه‌ها به مهارت تبدیل شوند و مهارت‌ها در نهایت زمینه‌ساز نوآوری و خلق ارزش اقتصادی باشند.

به گفته وی، رسانه‌ها می‌توانند حلقه ارتباطی این فرایند باشند و با معرفی توانمندی‌ها، انتقال تجربه‌ها و فرهنگ‌سازی درباره نوآوری، زمینه دیده‌شدن استعدادهای انسانی و استفاده مؤثر از ظرفیت‌های آن‌ها را فراهم کنند.

دیدگاه‌های آرزو آشوری نشان می‌دهد که تحول نظام آموزشی در عصر هوش مصنوعی، تنها با تغییر ابزارهای یادگیری محقق نمی‌شود، بلکه به بازنگری در سیاست‌گذاری‌ها، تقویت مهارت‌محوری، حفظ جایگاه تولید علم و ایجاد ارتباط مؤثر میان آموزش و بازار کار نیاز دارد.

از سوی دیگر، بهره‌گیری از تجربیات جهانی با رویکرد تحلیلی، حمایت از استعدادهای انسانی، تبدیل پژوهش‌ها به دستاوردهای کاربردی و تقویت نقش رسانه‌ها در فرهنگ‌سازی، می‌تواند مسیر توسعه اقتصاد نوآوری را هموارتر کند. بر این اساس، آینده آموزش زمانی به نتایج مؤثر و پایدار خواهد رسید که دانش، مهارت، خلاقیت و فرصت‌های واقعی فعالیت در کنار یکدیگر قرار گیرند.